

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta
PL 355
20101 Turku

LAUSUNTO JÄTTEENKULJETUSJÄRJESTELMÄSTÄ LOUNAIS-SUOMESSA

Kiinteistöliitto Varsinais-Suomi on 1907 perustettu kiinteistönomistajien edunvalvoja ja kiinteistöalan asiantuntijaorganisaatio. Jäsenkuntamme muodostuu pääasiallisesti asunto-osakeyhtiöistä (90 %), mutta jäsenistöömme kuuluu myös vuokratyöyhtiöitä, kiinteistöosakeyhtiöitä ja muita kiinteistönomistajayhteisöitä. Jäsenenämme on noin 2.500 taloyhtiötä Varsinais-Suomen alueella. Tässä lausunnossa pyrimme tuomaan esiin jäsentemme eli kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden näkökulmia jätteenkuljetuksen järjestämiseen.

Lainvalmistelunäkökulma

Ensinnä ihmettelemme, miksi asia tuodaan jätehuoltolautakunnan ratkaistavaksi juuri nyt. EU:n jättesäädöspaketin toimeenpano on parhaillaan säädösvalmistelussa. Hankkeessa muutetaan useita jätelain säännöksiä EU-direktiivien muutosten johdosta. Tavoitteena on, että yhdyskuntajätteestä valmisteltaisiin uudelleenkäyttöön tai kierrätettäisiin nykyistä suurempi osuus. Hallituksen esitys jätelain muuttamisesta annetaan viikolla 24.¹ Olisi suositeltavaa odottaa lain mahdolliset muutokset ja tehdä asiaan huolellinen valmistelutyö sen jälkeen.

Perustelun taustat

Vapaaseen kilpailuun perustuva jätteenkuljetusmarkkina on kokemuksemme mukaan toiminut hyvin. Toimivaan järjestelmään, jota enemmistö kiinteistönhaltijoista kannattaa, ei kannata puuttua ilman erityisen painavia syitä. Tällaisia erityisen painavia tai lakiin perustuvia syitä ei näkemyksemme mukaan ole. Esitämme kantanamme, että kiinteistönomistajilla on jatkossakin oikeus kilpailuttaa ja valita jätehuoltopalveluiden tarjoaja vapaasti ja markkinalähtöisesti mm. seuraavilla perusteluilla.

1. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on kiinteistönomistajien näkökulmasta toiminut hyvin ja joustavasti.
2. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus mahdollistaa paremmin jätemäärän vähentämisen palvelua alueellisesti optimoimalla (mm. astioiden sijainnin, koon, tyhjennysvälin optimointi ja mahdolliset erilliskeräykset esim. muovi).
3. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus kannustaa taloyhtiöitä yhteistyöhön parhaan optimointituloksen saavuttamiseksi. Esimerkkinä on taloyhtiöiden yhteiset jätepisteet tai syväkeräysastiat.
4. Ylimääräinen väliporras kunnan järjestelmässä on kiinteistönomistajan näkökulmasta turha. Se hankaloittaa ja hidastaa päivittäisten asioiden hoitamista ja lisää byrokratiaa.

¹ Valtioneuvoston sivut viitattu 23.4.2020 <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM003:00/2019%20>

5. Hinnoittelu ei perustu aiheuttamisperiaatteeseen. Tämän vuoksi tiiviisti asuvat subventoisivat jatkossa kauempana väljemmin sijaitsevien tai vaikeiden kulkuyhteyksien päässä syntyvien kiinteistöjen kustannuksia. Tätä tasataan jo riittävästi perusmaksulla.

Perustelut

Tutkimuksissa on myös havaittu, että keskitetyssä mallissa jäteastioita tyhjenetään tiiviimmällä syklillä, mitä vapaan kilpailun piirissä.² Tämä tarkoittaa sitä, että keskitetyssä mallissa tyhjenetään vajaampia jäteastioita ja tarvittavaa useammin. Kun tyhjenetään vajaampia astioita kiinteällä hinnalla vähenee kannustin jätemäärän vähentämiseen, joka on ylipäätään jätehuollon keskeisiä tavoitteita. Lisäksi kiinteistönomistajat pelkäävät, että jätteenkuljetushinnat nousevat keskitetyssä mallissa, kun kilpailu kentällä vähenee ja kilpailun luonne muuttuu. Yleensä kilpailun rajoittaminen ei laske kustannuksia eikä tässäkään tapauksessa näin voida odottaa tapahtuvan.

Teettämiemme selvitysten mukaan jätehuollon kokonaiskustannuksissa on vain vähäisiä eroja eri järjestelmien välillä.³ Olennaisin vaikutus jätehuollon kokonaiskustannuksille syntyy jätteenkäsittelymaksuista. Muut merkittävät tekijät ovat: tyhjennysvälien optimointi, jäteastioiden koon määrittely, asukkaiden opastus ja kuljetusyritysten kilpailutus. Esimerkiksi Turussa jätteenkäsittelymaksu on noin 100 % kalliimpi kuin Tampereella lautakuntien vahvistamien hintojen mukaan.

Toistaiseksi seudun asukkaat maksavat selvästi keskimääräistä korkeampaa jätteenkäsittelymaksua. Tämän vuoksi jätehuollon kokonaiskustannukset ovat alueellamme keskimääräistä korkeammat. Täysin vertailukelpoista kustannusdataa on lähes mahdotonta saada kuljetusjärjestelmien kustannuserojen vertailemiseksi, koska aineistoissa on aina mukana muitakin vaikuttavia tekijöitä, kuten esimerkiksi perusmaksut.

Vapailta markkinoilla on totuttu sopimaan asioista siten, että kilpailu määrittää palvelujen oikean laadun ja hinnan. Kiinteistönomistajat haluavat jatkossakin itse kilpailuttaa jätehuoltopalvelunsa ja säilyttää valinnanvapauden päättää palvelun toimittajasta. Keskitetyssä jätteenkuljetusjärjestelmässä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt menettäisivät mahdollisuuden itse kilpailuttaa palveluja ja siten aktiivisesti kontrolloida asumisen ja kiinteistönpidon kustannusten ja palvelun kehitystä. Jättemäärien seurantaan ja vähentämiseen olisi keskitetyssä mallissa vähemmän mahdollisuuksia.

Kustannuksista

Kunnan kilpailuttama malli ei ota huomioon alueiden välisiä eroja hinnoittelussa, esim. keskusta-, taajama- ja syrjäseudulla asuville hinnat ovat samat, vaikka kustannusten aiheuttamisperuste on eri. Tiiviistä asumisesta ja alueellisesta yhteistyöstä saatu kustannushyöty ja tehokkuus siirtyvät

---

² Polttokelpoisen jätteen keräys 5 m³ syväkeräyssäiliöön Turun lähiössä, PK-seudulla ja Tampereella keväällä 2015, tutkimusinsinööri Jenni Rahkonen

³ [Selvitys](https://www.kiinteistoliitto.fi/palvelut/tutkimus/saannolliset/indeksitalo/) jätehuollon toteutuneista kustannuksista kerros- ja rivitaloissa 9.9.2016, KTI Kiinteistötieto Oy; Kiinteistöliiton indeksitalo vertailu <https://www.kiinteistoliitto.fi/palvelut/tutkimus/saannolliset/indeksitalo/>

muualle. Kärjistäen voi todeta, että saavutettu kustannushyöty valuu erityisesti tiiviistä lähiöistä väljästi ja yksilöllisesti asuville.

Tällä hetkellä vapaan kilpailun alueilla toimivat jätehuoltoalan yritykset ovat investoineet erilaisiin toiminnassa tarvittaviin laitteisiin, kalustoon, toimitiloihin, tietojärjestelmiin jne. Keskitetty malli voisi johtaa näiden panostusten osoittautumiseen turhiksi, mikä olisi kokonaistalouden näkökulmasta suuri menetys sekä monessa tapauksessa myös suuri inhimillinen tragedia. Vapaaseen kilpailuun perustuva malli jättää keskitettyä mallia paremmin tilaa paikalliselle yrittäjyydelle ja yritysten toiminnan kehittymiselle. Uusien yritysten tulosta markkinoille löytyy lähivuosilta näyttöä (mm. Encore Palvelut Oy ja useita pienempiä toimijoita).

Keskitetyssä mallissa kustannukset ovat vaarassa karata hallitsemattomaksi. Täysin monopoliasemassa oleva yhtiö, jonka hinnoittelumekanismit eivät ole markkinaehtoisia, vaan poliittisia päätöksiä, saadaan tuottamaan voittoa, kun jätteiden käsittelymaksut, perusmaksut ja jätteiden kuljetusmaksut määrätään riittävän suuriksi. Esimerkiksi Pirkanmaalla jätehuoltoyhtiö on maksanut yli 14 % osingon vuoden 2018 liikevaihdostaan.⁴ Kun hinnoittelumekanismit ovat edellä mainittuja voi tämänkaltaista osinkoa kutsua piiloveroksi.

Näkökulmia valinnan vapauteen

Valinnan vapaudesta on käyty keskustelua eri aloilla. Pelastuslakia⁵ muutettiin viimeksi siten, että alueen pelastustoimelta poistettiin velvoite huolehtia nuohouspalvelujen järjestämisestä alueellaan. Uusi laki tuli voimaan 1.1.2019. Nuohouspalvelut vapautuivat kilpailulle vuoden 2019 alussa jo osassa maata. Siirtymäkauden päätyttyä 30.6.2019 loputkin alueelliset piirinuohoussopimukset raukesivat ja entinen piirinuohousjärjestelmä päättyi koko maassa. Kiinteistönomistaja vastaa siis itse nuohouksen järjestämisestä ja nuohoojan kilpailuttamisesta. Tämä kehitys huomioon ottaen on varsin erikoista, että jätehuollossa kunnalla olisi kiinteistönomistajaa tärkeämpi rooli kilpailuttaa palvelun tarjoaja.

Yhteenveto

Kansalliset tavoitteet kierrätysasteen nostoon ja jätemäärän vähentämiseen edistyvät paremmin, kun kiinteistönhaltijoilla ja asukkailla on mahdollisuus oppia ja tehdä tarvittavia muutoksia. Valinnanvapauden rajoittaminen ei edistä vapaaehtoisen kierrätysasteen nousua.

Kiinteistöliitto Varsinais-Suomi ry

Pertti Satopää
puheenjohtaja

Juuso Kallio
toiminnanjohtaja

⁴ [Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n tilinpäätös 2018](#)

⁵ Nuohouspalvelut vapautuivat kilpailulle 1.1.2019 <https://intermin.fi/nuohous>